

**Aurea Rosa id est preclarissiam[!] expositio sup[er]
euangelia totius anni: de Tempore [et] de Sanctis. tam
s[ecundu]m ordine[m] Predicato[rum] q[uam]
s[ecundu]m Curia[m]**

Mazzolini, Silvestro

[Augsburg], 31. Okt. 1510

VD16 M 1750

In vigilia natiuitatis d[omi]ni. Textus eua[n]gelij Mat. i. cap.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70429)

In vigilia Natiuitatis Domini

Jordanē. Sed hec pprie nō bethania sed
bethabara dicitur: sicut dicitur in
Ezechiel. Et dicitur in
Hozaliter Joānes q̄ pparat sc̄tū est.
vīa ch̄io ad cor humanū significat p̄dica
torē. Debz q̄ p̄dicator eē vox p̄fecta. Est
aut̄ p̄fecta vox s̄m̄ f̄s̄. si est altissimū:
z clara. debet q̄ p̄dicatio p̄pter celestia eē
z seruēs z nō obscurata sc̄dalis vel igno
rātia. Debet etiā clamare z dirigere sicut
Joānes. Quō aut̄ est: an ch̄is incederet
calciat? v̄l discalciat? Et dicit ei q̄ d̄iscal
ciat? iccederet aliq̄b. q̄busdā s̄o videt op
positū: z magna est p̄certatio d̄ h̄ iter. At
eo. de Ty. z Paulū burgen. Dar. j. Sed
p̄tas est id q̄ d̄ Aug. d̄ in li. de p̄bis d̄ni:
vbi ait. De his calciamentis q̄b calciati
sumus p̄portat me d̄ns Iesus: q̄ nisi cal
ciatus fuisset: de eo Joānes non dixisset:
Cur nō sum dignus corrigiā calciamētū
soluere. Surrepat q̄ h̄iana p̄sumptio di
cēs: ego euāgelistū seruo. q̄ nudo pede am
bulo. Hec ille. Qd̄ s̄o dicit Dar. j. q̄
ch̄is p̄cepit apl̄is ne portaret calciamēta:
intelligit s̄m̄ san. Tho. sup Dar. z Au
gu. d̄ con. euā. ne portaret calciamēta alia
ab his quibz actu erāt calciati. Tū et s̄m̄
Dar. ca. vj. erāt calciati sandalijs: q̄ vt
d̄t. Tho. sup Dar. erāt calciamēta pau
perz. Pro his aduerte q̄ illa p̄ba q̄ ibi
ponunt. s̄. Dar. x. vbi virtualiter dicit.
Nolite possidere aux̄ neq̄ argentū: neq̄
pecuniā in zonis v̄ris: nō perā in via. neq̄
duas tunicas. i. vestes duplices. vt expo
nit s̄ctūs Tho. sup Dar. neq̄ calciamē
ta: neq̄ virgā. dignus est em̄ d̄pari? mer
cede sua. Ista in quā verba dupliciter expo
nunt. Primo s̄m̄ Hiero. z Ebr̄y. q̄ dicit
q̄ ista fuerunt apl̄is tradita p̄ modū p̄ce
pti: solū p̄ eo tpe q̄ p̄dicabāt iudeis: q̄ p̄di
catoribz p̄uidere p̄sueuerāt. i. vsq̄ ad ch̄i
passionē. Et huic p̄sonat dictum ch̄i tpe
sue mortis: qd̄ h̄ Luc. xxi. Quādo misi
vos in q̄t sine saculo. i. bursa z pera z calci
amētis: nunq̄d aliqd̄ defuit vobis. Et il
li dixerūt: Nihil. Dixit q̄ eis: Sed nūc q̄
habet sacculū tollat s̄l̄r z perā. z h̄ ido q̄
extūc habebāt gētibz p̄dicare. Aug. s̄o ex
ponit vt in istz verbis nihil fuerit p̄ceptū
apl̄is n̄z p̄sultū: s̄z fuerit eis data licētia.
p̄sequer (vt dicit) meli? faciebāt q̄ ista nō

accipiendi sumpt? ab his q̄b p̄dicabāt: z
suabant q̄ seruātes. Tū et Paul? lucra
bat manibz suis ne acciperet ab alijs. Sci
endū est etiā q̄ Dar. vj. d̄: q̄ apl̄i debe
rēt portare s̄gā qd̄ hic Dar. negat. s̄z vt
dicit Aug. v̄n? metaphorice: z ali? ad s̄ram
sumit s̄gā. Dar. j. q̄ vt qdā dicit p̄ vir
gā intelligit subsidiū t̄palū. Dar. s̄o ad
s̄ram accepit: q̄ iudeoz doctores vir gam
in signū doctrine ferre p̄sueuerūt. Amen

In vigilia natiuitatis d̄ni. Tertius euāgelij Dar. i. cap.

Cum esset desponsata
mater iesu maria Jo
seph anteq̄z p̄uenirēt
inuēta ē in vtero h̄is
de sp̄s̄c̄to. Ioseph aut̄ vir eius
cū esset iustus z noliet eā tradu
cere: voluit ocelte d̄mittere eā
Hec autē eo cogitante: ecce an
gelus d̄ni in somnis apparuit
ei dicens: Ioseph fili David noli
timere accipe mariā cōiugē tu
am: Qd̄ em̄ in ea natum est: de
sp̄ritus̄c̄to est: Pariet aut̄ fili
um z vocabis nomē eius iesum.
Ipe enim saluū faciet ppl̄m̄ su
um a p̄ctis eoz.

Cum esset despon
sata mater Iesu Dar. j. In
p̄nti euāge. tangunt tria pun
cta: q̄ sunt: Cōceptio: fluctua
tio: reuelatio. Quātū ad p̄mū sc̄dū
est litterat̄ q̄ s̄m̄ doctrinā. Tho. iij. p. q.
xxix. ar. ij. b̄tā s̄go q̄n p̄cepit ch̄i erat de
sp̄s̄ata z etiā domi habitā: q̄. s̄. tā addu
gerat eā Ioseph ad domū suā. Alit̄ ei nō
fuisse sufficient̄ p̄sū fame ei? .i. si nō fuis
set tpe sui p̄ceptus in domo sponsi. q̄ s̄m̄
Ebr̄y. dedec? est puelle etiā desp̄sare in
domo paterna p̄cipe. S̄z h̄ est duplex
dubitat̄io. P̄na q̄re ch̄is voluit de desp̄
sata nasci: Ad h̄ r̄ndet vt s̄. feria q̄ta p̄
tertia d̄nicā Sc̄da q̄re si erat tā i domo

Tractatus. II

sponsi nō puenerāt carnalr. Ad hoc dicit q
mos fuit apud iudeos hīc desponsatas p
aliquē dies i domo sponsi an carnalē copulā
In his at dieb; orōib; vacabāt: implorā
do misericōdiam dñi: vt pz Tob. viij. Res g
ita acta est: Maria em vouit fignitatem
do si ei placeret: deide cōmittēs se diuine
dispositiōi: nuplit r p̄sensit in copulā p̄uā
galē explicitē: q̄ s̄sistit in vinculo anioꝝ: r
nō cozpoz. glo. insti. de pa. po. §. j. In car
nalē aut implicite si deo placeret. In su
it ibi vey m̄rimoniū: vt ptz p̄ s. Tho. vbi
Deinde fuit p̄ aliq̄s dies in domo sponsi
r in illis dieb; an carnalē copulā Joseph
cognouit vocū Marię: vt credit: de fignit
rate fuāda: r absolute tunc vterq; nouit.
Ipe em Joseph tūc erat fgo: quia nunq;
credendū est ch̄m m̄rem cōmendare vo
luisse nisi figni. Deinde angel⁹ apparuit
figni r p̄cepit. Post p̄ceptū hō fgo fuit
cū Helisabet tri⁹ mētib; idō cū redy ap
paruit Gauda. Dicit f̄cū eēt desponsāta
imo r ad domū sponsi adducta (m̄ iesu)
id est saluatoris. (maria) q̄ dicit stella mar
(Joseph) q̄ fuit faber lignari. Et in hoc
significat f̄m Ch̄yph. q̄ ch̄s p̄ lignū cru
cis saluaret mūdū. (anteq; puenerēt) car
naliter f̄m Ch̄yph. Quis puenisset in vna
domo (inuenta est). s. ab ipso Joseph f̄m
Hierō. (in vtero h̄is). i. grauida (de spū
sc̄to). i. p̄tute spūsc̄ti: f̄m Ch̄yph. Qui sp̄
ritus sc̄tus in p̄ceptōe suppleuit locū mar
Pro h̄ nota ex doctrina san. Tho. iij. p.
q. xxxj. q. in femia triplex est sanguis sup
fluus in idiuūdo. Prim⁹ est sanguis q̄ iā
trāsīuit in semē. Iste est impfectus in ge
nere semini: vt dicit in li. d. genera. De ani
malū. In ad generationē nō requirit: nec
de tali p̄cepit vir go. qz iste nō deducit ad
matricē p̄ resolutionē: nisi interueniēte cō
cupiscētia. Alius est sanguis mēstruus
q̄ est quoddā nature purgamētū: r p̄ sin
gulos menses emittit. Est aut̄ tert⁹ san
guis valde digestus: q̄ nō trāsīuit in se
men: r tñ est purgatus p̄ expulsiōnē men
strui. Ista natura p̄parat generatiōi: r ex
isto p̄cepit vir go: spūsc̄to deducēte illū ad
matricē: sicut in alijs deducit p̄ semen ma
ris. Et nota qz tota trinitas fecit istum
effectū. qz indiuisa sunt opa trinitatis ad

extra: f̄m regulā Theologoz. sed tamen
attribuit spūsc̄to f̄m sc̄m Tho. vbi su
pra. q. xxxij. Nam istā incarnationē fecit
deus ex bonitate: r natura humana est al
sumpta ex gratia: r ad hoc facta est assum
ptio: vt ille homo esset sc̄tus. Manifest
stum est aut̄ qz bonitas r gr̄a attribuunt
spūsc̄to r sanctificatio fit p̄ spūsc̄m.
Item nota qz ista p̄positio: de: impoz
tat efficiētiā r p̄substāntialitatē: r vtrūq;
puenit spūsc̄to respectu ch̄i. p̄substānt
alitas quidē rōne p̄one. efficiētiā p̄o ra
tione nature assumptē: vt patz vbi supra.
Aug⁹. tamen dicit: qz quando vna diuina
p̄sona nominat. s. in reb; ad extra de quib;
bus loquit: tota trinitas intelligit. Unde
esse p̄ceptū de spūsc̄to: est esse p̄ceptū
virtute dei. Est aut̄ sciendū qz sicut dicit
beat⁹ Hierō. Heluidius hereticus
qui existimauit beatā Mariā post ch̄m
multos filios habuisse: hinc sumit argum
entū: sic arguens: Si Mariā r Joseph
nunq; puenissent: euangelista nō dixisset
anteq; pueniret: Ad hoc responder bea
tus Hierony. p̄ distinctionē. Nam ista di
ctio: anteq; importat ordinē ad futurū dis
pliciter. Vno modo realit: vt si dico: He
ri anteq; veniret vespera p̄cessit meridies
Sensus est ei: qz p̄us venit meridies: de
inde vespera. Alio modo f̄m rationem
vel intentionē: vt si dico: Anteq; Rome
pranderē i portu nauigant ad africā. Nō
em̄ est sensus qz post nauigationē ad africā
cā sum p̄msus Rome in portu: s; sensus
est qz intendebā prandere r p̄occupat⁹ suz
a ventis: r nō prius nauigant. Remigi
us aut̄ exponit: anteq; pueniret ad solen
nem celebrationē nuptiaz: r nō anteq; cō
ueniret carnalr: r sic cessat obiectio.
Dicitur instrumur qz abstinēt a vo
luptatib; carnalib; sicut ista sp̄sa que in
domo mariti se p̄inebat: cōcipiūt de spū
ritus sc̄to: qz p̄cipiunt in mente delectatiō
nem spūale. Ps. Renuit cōsolari anima
mea. s. sensualiter: r sequit: memor fui dei
r delectatus sum. Quantū ad sc̄dm dicit
(Joseph aut̄ vir eius cū esset iustus r nol
let eā traducere). i. p̄alare f̄m glo. vel du
cere in p̄ugniū f̄m Dige. (voluit occulte
dimittere eā) Pro qz sciendū est: qz post

In vigilia natiuitatis domini

¶ maria regressa est ab belisabet p^o tres
menses: ioseph videt eam turgido ventre: ha-
buit argumenta insolubilia ex utraque pre-
terita dicā. Ex vna enim preuidebat ventre
et sciebat se non esse in ea: et quod sponsa fuerat
absens tanto tempore: et alia pro nouerat volu-
tatem virginis cum qua voverat virginitatem et
fuit. Chrysostomus. existimabat impossibile maria
cecidisse. Circa hoc sunt triplex opinio.
Quida enim ut Ambrosius et Augustinus dicunt: quod de-
clinavit ad illam preteritam quam suspicabat. Quia
adulterasset. et huic opinioni sanctus Theodosius in
suis par. in. q. xxx. ar. ij. ad tertium videt fa-
uere. Sed hoc statim oritur dubitatio. Si
enim suspicabat quod esse adultera: quomodo erat iu-
stus si nolebat eam traducere. scilicet palare. Ad
hoc soluit primo Chrysostomus. vi. quod euangelista no-
minat eum iustum a iusticia legali vel generali:
quod dicit de omni virtute: ita quod id dicitur est iu-
stus: quod pius. non autem dicitur esse iustus a iusticia
quod est virtus cardinalis et specialis. Secundo sol-
uit Augustinus. quod istud peccatum erat occultum: ita
quod ipse solus deus poterat advertere. id non
erat publice denunciandum. Tertio soluit
Rabbi. quod iustus fuit in hoc quod nolebat ei cohabi-
tare: sed pius in hoc quod noluit eam traducere.
Quida vero ut Augustinus et Remigius dicunt quod de-
clinavit ad aliam preteritam. quod sciens christum de
virgine nasciturum. et quod Maria esset de semine
dauid: tante scitatis credidit: quod esse ista.
id indignum se reputavit eius cohabitatio-
tione. vnde nolebat eam traducere. id ad se du-
cere in conjugium: sed volebat eam repudiare.
Et huic opinioni sanctus Theodosius. fauet in. liij. dis.
xxx. q. ij. ar. ij. ad ultimum. Quida vero dicunt
quod erat pplexus. et huic sententia videt esse Hiero-
nimo. quod ait: Hoc testimonium maximus est quod ioseph
sciens eius castitatem admirans quod euen-
nerat: celat silentio: cuius mysterium nesciebat.
Hec ille. Sibi apparet quod secundam opinio-
nem destruat angelus: quod volens suadere ioseph
ne timeret accipere eam: dixit quod conceperat de spiritu
sancto. Hoc ei fuisse magis eum terrere si ratione
scitatis eam deserere volebat. Sed nec est ratio-
nabile quod absolute certitudinaliter iudicave-
rit eam esse adultera cum sciret vnam virginem pari-
turam: ut dicit Hieronymus. et verisimiliter posset du-
bitare de ista. Relinquitur ergo tertia opi-
nio ut vera. Et sic ex humilitate nolebat co-
habitare tante scitatis ex vna parte: ut dicit sanctus Theodosius in. liij. et ex pietate nolebat eam traducere. id.

publice diffamare. ut idem dicit in. liij. Angelus autem iussit eum non timere: illa humilitate: et dixit conceptioem fuisse secretam: et suspitionem. Sed quare pro fluctuanti secreto dei si revela-
uit: Rindz b. Vin. quod nesciebat si placeret
deus et firmus credebat quod deus hunc revelaret cum
esset opportunus: sic et fecit. Est autem hunc vnum cuius-
dam signum quod alicuius revelationes a deo sunt:
quod eas non manifestat etiam ubi videt oportu-
num: quod si cum humilitate. Moraliter instruumur
quod quia quod est pplexus super alicuius delicto: po-
tius ad misericordiam quam ad iusticiam declinandum
est. Cum enim sunt partium iura obscura: reo fa-
uendum est potius quam actori. extra de re. iur.
li. vj. Et primum debemus deum imitari qui in pre-
terita vita est ad misericordiam propius quam ad iusticiam.

Quartum ad tertium sciendum est quod sic dicitur de Re-
migio. Si ioseph filium suum profecerit: oino-
bita pro fuisse aliquid modo infamata: id quod de-
statim mutavit eius filium. Unde dicitur. Hec autem
eo dicitur gloria. in qua notat animus sapientis
quod nil temere vult incipere. Hec illa. Chrysostomus.
in omel. Notat etiam mansuetudo ioseph. quod
nulli enarravit suam suspicionem: neque ei quod sus-
pecta erat. sed in se cogitabat. Hec ille. Se-
quitur ecce angelus apparuit in somnis ioseph
dicens tunc enim anima queratis sensibus aptior est
ad percipiendum divina. Et in somno quod non habet
usus rationis contra ad iudicare: eo quod iudicium
um fiat per resolutionem ad prima principia cog-
nitiois. id est ad sensum quod tunc ligant omnes aut quod dicitur
habet tunc contra ad pupam. Est autem notandum
fuit Chrysostomus. quod angelus non apparuit ei manifes-
te. quod erat valde fidelis. Pastorum autem appa-
ruit manifeste: quod id agebat rationem rudes: sic et
zacharias pro incredulitate: et hoc propter
ea quod prima erat quod de sumis rebus intruebat:
et iterum quod erat pro matris: non autem ioseph verus pater.
Est autem notandum per dicto Chrysostomus. quod fuit beatus
Dionysius. ad divinam providentiam pertinet rex natu-
ram non destruere sed saluare. Ergo deus vult na-
turales suas operationes et suos effectus hinc:
nec propter illas aliquid facit sine necessitate: et ubi il-
le deficit: ipse supplete quod nec abundat in suis
pluribus nec deficit in necessariis: sic nec natura
qua ipse instituit. Namque igitur deus facit miracula
la: ubi vel quia naturales cause producere et ef-
ficere possunt aliquid ubi: quia: et quod deus vult illa pro-
duci: sed letat invari creaturas facientes
suos effectus: sic nec prudens rex se intro-
mitrat in officios subditorum. nisi ubi illi defici-

unt. Sicut etiam de? no admonet aliq? spe
cialit? vbi sufficit scripturaz? z scd?z moni
tiones: neq? ondit visionem in somnis vbi
sufficit inspiratio cordis: neq? ondit visio
ne corpale z sensibile vbi sufficit imaginay
ria z in somnis: vt in pposito: nec facit ou
as vbi suffic? vna. fm illd? Job. xxxij. Sed
loquit de? et scdo idipm no repetit. Est
etiā notandū q? sic credere facl? somnjs
leue est z piculosū, ita etiā nimis tarde cre
dere vbi currūt signa bona de quib? scilicet
loquunt. z d? quib? forte dicit in qstionib?:
videt infidelitatis Vñ Chryf. comendat
ioseph: q? crediderit angelo apparenti i so
mnis: z zacharias fuit punit? q? non cre
didit angelo apparenti tpe sacrificij: qd? si
gnū erat bone apparitionis. In hac tñ re
generalē regulā oib? sufficite dare credo
ipossibile: nisi q? se qscz spūalis pīs pūsto
hūilliter comittat. (Ioseph fili dauid) idō
Dauid comendat fm Chryf. q? d? qd? lo
q? volebat q? pmissus fuerat dauid (Holi
timere accipe). i. int? retinere fm Chryf.
q? tā mente dimissa erat. Vñ fm Rab. no
li timere accipe ad assiduā cohabitatiōez
(maria coniugē tuā) fm Amb. Maria d?z
coniūz celebratiōe nuptiaz: no corpoz co
pulatione. Et nota fm Chryf. sup? Dat.
q? triplici cā angel? apparuit ioseph. Pri
mo ne iust? peccaret. Secdo ppter honore
marie. Tertio vt diligēt? se custodiret ab
illa q? pus. Apparuit tñ post?ceptōez p
ginis no an: fm eūdē: ne ioseph dubitaret
sic z zacharias: cū mar? sit pginē zeipe q?
sterilem (qd? em in ea natū est.) Ad dicit
de ea. q? loquit de natiuitate in vtero. no
ex vtero (de spūscō est) Nā sic dicit hncrus
Tho. sup? Dat. in semie mar? est virtus
formatiua q? ē in spiritib?: z deducit mate
riā ad matricē z eā ibi fouet: z corpulenta
suba. Spūscant? q? tenuit vicem semis q?
ad pmi: no ar q? ad scdm. Sed qre no d?z
spūscūs p? ch?z: Rūder Aug. q? etiā de
hoie aliqd? nact? qd? tñ no est homis fil?
vt vermis z capillus. Et intēdit Aug. q?
oprat filiū esse eiusdē nature cū pte. Ch?z
q? vt dicit Tho. vbi s. no est fil? spūscū
q? ad naturā hūanā: cū n? sit eiusdē nature
cum eo: nec q? ad diuinā: q? n? accepit
filius a spūscō: sed bñ econuerso. Sed. ij.

par. q. xxxij. assignat aliā rōne l. Tho. d? h
dicēs: Qñ aliqd? d? de aliq? fm ppiā z p
fectā rōne non debet dici fm imperfectā: sic
q? socrates ē p?ie hō no dicit hō eo mō q?
imago hois d? hō: etiā si p? alteri hōi as
sim. l. f. Quia q? h?is est fil? deivere z p
secte z p?ie p? eternā generationē. no de
bet dici fil? dei fm creationē vl? iustificati
onē i natura hūana. Iō soli? eterni pīs ē
fil? no aut? spūscūs vel tou? trinitatis.
(parit? aut? filiū z vocab?) fm Rab. no d?z
impones sed vocab?: q? impositū est h? no
mē a deo (nomen ei? iesū). i. saluatorē. Nā
fm Hiero. iesus hebreo sermone saluator
dicit. vñ subdit? ipe em saluū faciet pplm
suū i. pplm sanguie suo scificatū. i. ch?ia
nū: no aut? suū. i. iudateuz: q? p?ueuerat esse
ppls dñi. Nā dicit Daniel. ix. ca. Nō erit
eius pls q? eū negatur? est (a p?is eorū)
Ergo ista salus spūalis ē: nec vnq? hactē
nus fuit tal? saluator: z p?r illud nomē fu
it nouū qntum ad significatū. Moraliē
docemur q? cū iust? hō bono sine mouet: si
no sit p?eps sed deliberet secum an bñ vel
male faciat: non deest ei diuinū consiliū q?
retrahat a malo.

In nocte natiuitatis dñi
Textus euā. Lu. ca. ij.

Fuit edictū a cesare au
gusto vt describeretur
vniuersus orbis. Hec
descriptio p?ia facta est a p?ide
syrie cyrino. Et ibāt oēs v? p?ite
rētur: singuli in suam ciuitatē.
Ascendit aut? z ioseph a galilea
ad ciuitatē nazareth in iudeā ci
uitatē dauid q? vocat bethleem:
eoq? esset de domo z familia da
uid: vt profiteret cum maria de
sponsata sibi vxore p?gnate. Fas
ctum ē aut? cum eēt ibi imple
ti sunt dies vt pareret. Et pepit
filiū suū primogenitū. Et
pannis eum inuoluit: z reclinat
uit euz in p?epto quia non erat